

РЕЗЮМЕ

на представения хабилитационен труд на доц. д-р Вержиния Тодорова Маркарова, кандидат в конкурса за академична длъжност „професор“ по 8.2 Изобразително изкуство в дисциплината „Текстил – композиция“ за нуждите на катедра „Текстил – изкуство и дизайн“ при Факултет за приложни изкуства, Национална художествена академия, гр. София, обявен в ДВ, брой 7 от 24 януари 2023 г.

„ЦВЯТ – СВЕТЛИНА – СЯНКА“

доц. д-р Вержиния Маркарова

ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД

Хабилитационният труд се състои от пет части.

Материалите, които представям за конкурса показват някой от посоките на моето развитие като творец и преподавател в специалност „Текстил – изкуство и дизайн“ за периода 2016 – 2022 година. Те дават представа за стремежа ми към доусъвършенстване като художник и като преподавател чрез ежегодните си участия в множество семинари, конференции, презентации и изложби.

Първа част - теоретична - Исторически преглед на основните техники използвани при създаване на хабилитационните творби. Направено е кратко системно историко-хронологично изследване на традиционните текстилни техники: плетене, плетене на една кука и плетене на дантели, като развитие от традиционни умения към нови изразни средства в периода на провеждане на Интернационалното биенале на текстила в Лозана (1962-95г.). Както и сравнителен анализ на гореизброените традиционни текстилни техники и промените, които те претърпяват в творбите на участниците в Лозанското биенале. Описана е и появата на понятието мека скулптура.

Втора част – представяне на текстилна инсталация от единадесет обекта – Проект „ЦВЯТ – СВЕТЛИНА – СЯНКА“ – Колони.

Това е проект роден между вируса и войната.

Тежък период за всички нас.

При създаването на този проект се водех от един неписан закон, спазван от всички художници използващи нишката като изразно средство – без значение дали те работят в монументален формат или специализират в миниатюрата - те уважават нишката и техниката като артистичен материал.

В процеса на създаване на тези прозрачни колони се замислях за илюзорната стабилност, на която понякога сляпо вярваме или въображаемото изкачване към фалшиви награди, за крехката чувственост на художника и щетите, които този период нанесе на всички нас.

Текстилната инсталация от единадесет колони представлява една паяжина от цветове и сенки. Инсталацията е съставена от преплетени бели и черни нишки,

които висят свободно в пространството, определящи го с мрежи от прозираци нишки. Изключително леки и трептящи ярко, полупрозрачни и въпреки това показващи текстилна конструктивна форма. Резултатът е една възможно най-висока степен на прозрачност придаваща на творбата нейната уникална лекота. Пространството е постепенно разложено и потопено в прозрачни, въздушни нишки. Вече е пространство, което съществува само по себе си.

Използвах връзката между текстил, пространство, светлина и гъвкавост на нишковата структура, която извежда текстилното изкуство към пространствената форма.

Използвах символиката на нишката с нейната ранима и раняваща същност и мощ, нейната илюзорна чистота и слабост и в същото време нейната скрита сила – привидно мека по същество, но имаща здравината и твърдостта да ранява.

Сянката допълва и обогатява работата, понякога ѝ придава нов смисъл или поддържа и засилва вече съществуващия такъв.

Стремях се чрез светлината и сянката да разделя пространството с тези прозрачни колони, създавайки взаимодействие от вертикали и хоризонтални. В този случай целях да се загуби границата между работата и заобикалящото я пространство, давайки път на баланса и хармонията, които да са притеглени от обкръжаващите ги въздух, светлина и сянка, да станат част от композицията.

В тази моя творба прозрачността и безтегловността са от основно значение. Почти невидими, заплетени нишки висят в пространството. Единственият начин нишките да бъдат видими е чрез частиците светлина, които те улавят: искри, отблясъци и звезден прах разпръснати из въздуха.

Текстилните обекти в сърцевината на колоните приканват зрителя да се приближи, подсилват желанието му към докосване, разпалват въображението му.

Трета част – серия текстилни обекти – мека скулптура – малки форми.

Създадох серия от множество текстилни обекти вдъхновени от природните форми пречупени през въображението ми.

В творбите си опитвам да използвам цвета като състояние, което да окупира и промени пространството, в което е поставен. За мен е от особено важно значение и въздействието на цвета върху сетивността на зрителя.

Това състояние на цвета да окупира и променя пространството бе водещо при създаването на тази серията меки скулптури, изпълнени в техниката плетене на една кука.

В творбите си се старая да използвам материалите по начин, който им позволява да предават емоции, чувства, разсъждения предизвикващи искрена реакция.

Интуитивните и творчески взаимоотношения с природата, които характеризират изкуството в съвременния свят, всъщност са много повече от отражение или пречупване на действителността. Съвременният артист не се възприема като отразяващ света, а по-скоро като активна креативна интервенция в

него и това е тясно свързано със сегашната представа за природата, като динамичен процес, в който времето и пространството, масата и енергията са непрекъснати.

Четвърта част – серия от миниатюри в рамка.

Четвъртата част от хабилитационния ми труд е серия от миниатюри в рамки, създадени отново чрез различни третирания на нишката. Играейки си с възможностите на материала, техниката, цвета, светлината и сянката постигнах нужното допълнение към цялостната визия на инсталацията от текстилни обекти, меки скулптури и миниатюри на стената.

Всички тези части оформят една огромна структура.

Пета част – преподавателска и творческа дейност: изложби, конференции, кураторски проекти и други:

В периода от 2016 година досега изнася серия лекции, презентации и доклади на Конференцията на ETN, Линц, Хаслах, Австрия (2019 г.); XX-та и XXI-та Национална текстилна конференция „Традиции и иновации в текстила и облеклото“, организирани от НТС по ТОК (2018, 2019 г.); научни конференции: Дизайн & приложни изкуства, организирани от ФПИ към НХА (2018, 2021 г.).

През същия период организира, координира и ръководи множество успешни проекти с участието на студенти.

ПРИНОСИ НА ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД

В първата теоретична част на хабилитационния труд е направен прецизен и задълбочен исторически анализ на основните текстилни техники, използвани при създаване на хабилитационните творби. Това е и първият задълбочен текст в българската научна литература, изследващ тези техники като исторически, както и развитието и запазването им до наши дни като творческо изразно средство.

Втората част на хабилитационния труд представя авторска инсталация от единадесет текстилни обекта – колони, които създават една паяжина от цветове и сенки. Изключително трудоемки, тези обекти са реализирани с педантична прецизност, показваща артистичните умения на авторката си и творческия и принос в развитието на съвременното българско текстилно изкуство.

Третата част на хабилитационния труд предлага на вниманието на уважаемата академична общност серия от текстилни обекти – мека скулптура. Те въвеждат нова посока на развитие в съвременната мека скулптура. Текстилното изкуство със сигурност е обогатено от триизмерните малки и обемни форми.

Авторката е една от малкото в България, която определя ролята на нишката като скулптурен материал, давайки и възможността да бъде материал за нейната връзка с една художествена форма намираща се между текстила и скулптурата.

Четвъртата част на хабилитационния труд – серия от миниатюри в рамка – показва нивото на опитност на авторката, което и позволява да създава скулптурни форми от преплетени нишки затворени в рамки. Нейният избор са

меките материали, които тя използва, за създаването на своите деликатни скулптури. Водена от поведението на самият материал, но и винаги намираща начин да принуди материала да заеме желаната форма. Неин основен приоритет е да създаде текстилна скулптура.

Петатата част на хабилитационния труд представя преподавателската и творческата и дейност: почти двадесет и осем годишния и опит като преподавател във висши учебни заведения в страната и чужбина, уменията и да работи със студентите, да ги насочва в техните самостоятелни изяви и инициативи. Показателни са способността и да провокира творческото мислене у студентите и желанието им да експериментират, запазвайки респект към текстилните материали и технологии. Помага на студентите си в търсенето на собствен пластичен език и изграждането на индивидуален стил. Натрупаният през годините преподавателски опит неизменно води до добри резултати. Голяма част от творбите, създадени от студентите и под нейно ръководство, са избирани за участие в общо академични изложби и са удостоявани с награди и отличия.

Доц. д-р Вержиния Маркарова

Декември, 2022 г.